

Věřoučná konstituce o Božím zjevení

Dei verbum

BISKUP PAVEL, SLUŽEBNÍK SLUŽEBNÍKŮ BOŽÍCH, SPOLU S OTCI POSVÁTNÉHO SNĚMU NA TRVALOU PAMÁTKU

PŘEDMLUVA

1 Posvátný sněm naslouchá Božímu slovu se zbožnou úctou a hlásá je s plnou důvěrou veden slovy svatého Jana: „Zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a zjevil se nám. Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem“ (1 Jan 1,2-3). Proto navazuje na Tridentický a První vatikánský koncil a zamýšlí předložit pravou nauku o Božím zjevení a o jeho předávání, aby celý svět slyšel poselství o spáse a uvěřil, vírou dospěl k naději a nadějí k lásce. (1)((1/Srov. sv. Augustin, De catechizandis rudibus, 4, 8: PL 40, 316.))

KAPITOLA 1 ZJEVENÍ

POVAHA A PŘEDMĚT ZJEVENÍ

2 Bůh se ve své dobrotě a moudrosti rozhodl zjevit sebe samého a oznámit tajemství své vůle (srov. Ef 1,9): že lidé prostřednictvím Krista, vtěleného Slova, mají v Duchu svatém přístup k Otci a stávají se účastnými božské přirozenosti (srov. Ef 2,18; 2 Petr 1,4). Tímto zjevením oslovuje neviditelný Bůh (srov. Kol 1,15; 1 Tim 1,17) ze své veliké lásky lidi jako přátele (srov. Ex 33,11; Jan 15,14-15) a stýká se s nimi (srov. Bar 3,38), aby je pozval a přijal do svého společenství. Toto zjevování se uskutečňuje činy i slovy, které navzájem vnitřně souvisí, takže skutky, které Bůh vykonal v dějinách spásy, ukazují a posilují nauku i skutečnosti vyjádřené slovy; slova pak hlásají tyto skutky a objasňují tajemství v nich obsažená. Avšak nejhlubší pravda, která se odhaluje tímto zjevením o Bohu i o spáse člověka, nám září v Kristu, který je prostředníkem a zároveň i plností celého zjevení. (1)((1/Srov. Mt 11,27; Jan 1,14 a 17; 14,6; 17,1-3; 2 Kor 3,16 a 4,6; Ef 1,3-14.))

PŘÍPRAVA NOVOZÁKONNÍHO ZJEVENÍ

3 Bůh, který skrze Slovo všechno tvoří (srov. Jan 1,3) a udržuje, dává lidem ve stvořených věcech trvalé svědectví o sobě (srov. Řím 1,19-20). Protože chtěl otevřít cestu nadpřirozené spásy, zjevil kromě toho již na začátku sám sebe prarodičům. Po jejich pádu v nich vzbudil naději na spásu příslibem vykoupení (srov. Gn 3,15) a neustále pečoval o lidský rod, aby dal věčný život všem, kteří hledají spásu trpělivým konáním dobrých skutků (srov. Řím 2,6-7). Když nastal čas, povolal Abraháma, aby z něho vytvořil velký národ (srov. Gn 12,2-3). Tento národ po době patriarchů vychovával prostřednictvím Mojžíše a proroků k tomu, aby ho uznal

za jediného živého a pravého Boha, starostlivého Otce a spravedlivého soudce, a aby očekával slíbeného Spasitele. Během staletí tak připravil cestu evangeliu.

KRISTUS NAPLŇUJE ZJEVENÍ

4 Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Bůh ústy proroků, až pak „v této poslední době k nám promluvil skrze svého Syna“ (Žid 1,2). Poslal totiž svého Syna, věčné Slovo osvěcující všechny lidi, aby přebývalo mezi lidmi a zvěstovalo jim Boží tajemství (srov. Jan 1,1-18). Ježíš Kristus, vtělené Slovo, „člověk k lidem“ poslaný, (2)((2/List Diognétovi, 7,4: Funk, Patres Apostolici I, 403.)) „mluví slova Boží“ (Jan 3,34) a dovršuje dílo spásy, které mu Otec uložil vykonat (srov. Jan 5,36; 17,4). Kdo vidí jeho, vidí i Otce (srov. Jan 14,9). On tedy celou svou přítomností a tím, jak se projevoval slovy a skutky, znameními a zázraky, především však svou smrtí a svým slavným zmrtvýchvstáním a nakonec sesláním Ducha pravdy zjevení naplňuje, dovršuje a božským svědectvím potvrzuje, že totiž Bůh je s námi, aby nás vysvobodil z temnot hříchu a smrti a vzkřísil k věčnému životu.

Křesťanské dílo spásy tedy jako nová a konečná úmluva nikdy nepomine a nemůže už očekávat nové veřejné zjevení před slavným příchodem našeho Pána Ježíše Krista (srov. 1 Tim 6,14 a Tit 2,13).

ZJEVENÍ JE TŘEBA PŘIJMOUT VÍROU

5 Zjevujícímu Bohu je třeba prokazovat „poslušnost víry“ (srov. Řím 16,26; také Řím 1,5; 2 Kor 10,5-6), jíž se celý člověk svobodně odevzdává Bohu tím, že se „rozumem i vůlí plně podřizuje zjevujícímu Bohu“ (3)((3/1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 3: Denz. 1789 (3008).)) a dobrovolně přijímá zjevení, které dal Bůh. K tomu, aby se nám dostalo této víry, je potřebná předcházející a pomáhající Boží milost a vnitřní pomoc Ducha svatého, aby se on dotkl srdce a obrátil je k Bohu, otevřel duchovní zrak a dal „všem, aby s radostí souhlasili s pravdou a věřili v pravdu“. (4)((4/2. koncil v Orange, kán. 7: Denz. 180 (377); 1. vat. koncil, uv. m.: Denz. 1791 (3010).)) Aby se i nadále prohlubovalo porozumění Božímu zjevení, týž Duch svatý stále zdokonaluje víru svými dary.

BOŽÍ ZJEVENÍ A LIDSKÉ POZNÁNÍ

6 Božským zjevením chtěl Bůh projevit a sdělit sám sebe a věčná rozhodnutí své vůle o spáse lidí, „aby jim dal účast na božských darech, které zcela převyšují lidskou chápavost“. (5)((5/1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 2: Denz. 1786 (3005).))

Posvátný sněm vyznává, že Bůh, počátek a cíl všech věcí, může být s jistotou poznán ze stvořených věcí přirozeným světlem lidského rozumu (srov. Řím 1,20); učí však, že Božímu zjevení je třeba připsat, „že i za nynějšího stavu lidstva mohou všichni to, co o božských věcech samo o sobě není lidskému rozumu nedostupné, poznávat snadno, s pevnou jistotou a bez přimíšení omylu“. (6)((6/Tamtéž: Denz. 1785 a 1786 (3004 a 3005).))

KAPITOLA 2

PŘEDÁVÁNÍ BOŽÍHO ZJEVENÍ

APOŠTOLOVÉ A JEJICH NÁSTUPCI, HLASATELÉ EVANGELIA

7 Bůh ve své velké dobrotě zařídil, aby to, co zjevil ke spáse všech národů, zůstalo navždy neporušené a bylo předáváno všem pokolením. Proto Kristus Pán, v němž je dovršeno celé zjevení svrchovaného Boha (srov. 2 Kor 1,20; 3,16-4,6), dal apoštolům příkaz, aby evangelium, které už dříve přislíbili proroci a které on sám naplnil a vlastními ústy vyhlásil, kázali jako pramen veškeré spasitelné pravdy i celého mravního řádu všem lidem (1)((1/Srov. Mt 28,19-20 a Mk 16,15. Trid. koncil, Dekret o kanonických Písmech: Denz. 783 (1501).)) a sdělovali jim Boží dary. To věrně plnili jednak apoštolové, kteří ústním kázáním, příkladem a ustavováním řádu předávali to, co přijali z Kristových úst, ze styku s ním a z jeho skutků, i to, čemu se naučili z vnuknutí Ducha svatého, jednak ti apoštolové a učedníci apoštolů, kteří z vnuknutí téhož Ducha svatého zaznamenali poselství o spáse písemně. (2)((2/Srov. Trid. koncil, uv. m.; 1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 2: Denz. 1787 (3006).))

Aby se však v církvi stále zachovalo evangelium celé a živé, zanechali apoštolové jako své nástupce biskupy a „postoupili jim své učitelské místo“. (3)((3/Sv. Irenej, Adv. Haer. III, 3, 1: PG 7, 848; Harvey 2,9.)) Tato posvátná tradice a Písmo svaté obojího Zákona jsou jako zrcadlo, ve kterém církev putující na zemi nazírá Boha, od něhož všechno přijímá, až do času, kdy bude přivedena k patření na něho tvář v tvář, tak jak je (srov. 1 Jan 3,2).

POSVÁTNÁ TRADICE

8 A tak apoštolské kázání, vyjádřené zvláštním způsobem v inspirovaných knihách, mělo být uchováno nepřetržitou posloupností až do konce věků.

Proto apoštolové při předávání toho, co sami přijali, napomínají věřící, aby se drželi těch podání, kterým se naučili slovem nebo dopisem (srov. 2 Sol 2,15), a aby bojovali za víru, která jim byla jednou provždy svěřena (srov. Jud 3). (4)((4/Srov. 2. nic. koncil: Denz. 303 (602); cařihradský koncil, 10. zased., kán. 1: Denz. 336 (650-652).)) V podání apoštolů je obsaženo všechno, co Božímu lidu prospívá k svatému životu a k růstu víry. A tak církev ve své nauce, životě a bohoslužbě zvětčuje a všem pokolením předává všechno, co sama je a v co věří.

Tato apoštolská tradice prospívá v církvi s pomocí Ducha svatého. (5)((5/Srov. 1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 4: Denz. 1800 (3020).)) Vzrůstá totiž chápání předaných věcí a slov, a to jak přemýšlením a studiem věřících, kteří je uchovávají ve svém srdci (srov. Lk 2,19 a 51), tak hlubším pochopením duchovních skutečností z vlastní zkušenosti, tak také hlásáním těch, kteří s posloupností v biskupském úřadě přijali bezpečné charisma pravdy. Církev totiž během staletí směřuje k plnosti Boží pravdy, dokud se na ní nenaplní Boží slova.

Výroky svatých otců svědčí o oživující přítomnosti této tradice, jejíž bohatství se přelévá do praxe a do života věřící a modlící se církve. Z této tradice je církvi znám úplný kánon posvátných knih, v ní se Písmo svaté chápe pronikavěji a získává neustálou působnost. A tak Bůh, který kdysi promluvil, nepřestává mluvit se Snoubenkou svého milovaného Syna a Duch svatý, skrze kterého zaznívá živý hlas evangelia v církvi a skrze ni ve světě, uvádí věřící do veškeré pravdy a působí, aby v nich Kristovo slovo přebývalo v celém svém bohatství (srov. Kol 3,16).

VZÁJEMNÝ VZTAH MEZI TRADICÍ A PÍSMEM

9 Posvátná tradice a Písmo svaté jsou tedy ve vzájemném těsném spojení a sdílení. Obojí vyvěrá z téhož božského pramene, splývá jaksí vjedno a směřuje k témuž cíli. Písmo svaté je totiž Boží řeč, písemně zaznamenaná z vnuknutí Ducha svatého; posvátná tradice pak předává Boží slovo, které svěřil Kristus Pán a Duch svatý apoštolům, bez porušení jejich nástupcům, aby je osvěcování Duchem pravdy ve svém hlásání věrně uchovávali, vykládali a šířili. A to je důvod, proč církve nečerpá svou jistotu o všem, co bylo zjeveno, pouze z Písma svatého. Proto se má obojí přijímat a ctít se stejnou láskou a vážností. (6)((6/Srov. Trid. koncil, č. zas., Dekret o kanonických Písmech: Denz. 783 (1501).))

VZTAH OBOU K CELÉ CÍRKVI A K UČITELSKÉMU ÚŘADU

10 Posvátná tradice a Písmo svaté tvoří jediný posvátný poklad Božího slova, svěřený církvi. Všechen svatý lid, sjednocený se svými pastýři, lne pevně k tomuto pokladu a setrvává ustavičně v apoštolském učení a společenství, v lámání chleba a modlitbě (srov. 2,42 řec.); tak se při uchovávaní, uskutečňování a vyznávání předané víry vytváří jedinečný soulad biskupů a věřících. (7)((7/Srov. Pius XII., apošt. konst. Munificentissimus Deus, 1. 11. 1950: AAS 42 (1950), 756; srov. slova sv. Cypriána, Epist. 66, 8: CSEL 3, 2, 733: „Církev je lid sjednocený s knězem a stádo lnoucí k svému pastýři“).))

Avšak úkol autenticky vykládat Boží slovo psané nebo ústně předávané (8)((8/Srov. 1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 3: Denz. 1792 (3011).)) je svěřen pouze živému učitelskému úřadu církve, (9)((9/Srov. Pius XII., enc. Humani generis, 12.8.1950: AAS 42 (1950), 568-569; Denz. 2314 (3886).)) který vykonává svou pravomoc ve jménu Ježíše Krista. Tento učitelský úřad však není nad Božím slovem, ale slouží mu tak, že učí jen to, co bylo předáno, neboť z Božího příkazu a za pomoci Ducha svatého Boží slovo zbožně slyší, svědomitě střeží a věrně vykládá a z tohoto jediného pokladu víry čerpá všechno, co předkládá k věření jako zjevení od Boha.

Je tedy zřejmé, že posvátná tradice, Písmo svaté a učitelský úřad církve jsou podle moudrého Božího rozhodnutí tak spolu spojeny a sdruženy, že jedno bez druhých dvou nemůže být, a že všichni tři činitelé zároveň, každý svým způsobem, pod vlivem jediného Ducha svatého přispívají účinně ke spáse duší.

BOŽSKÁ INSPIRACE A VÝKLAD PÍSMO SVATÉHO

BOŽSKÁ INSPIRACE A PRAVDIVOST PÍSMO SVATÉHO

11 Co bylo Bohem zjeveno a je v Písmě svatém obsaženo a vyjádřeno, bylo zaznamenáno z vnuknutí Ducha svatého. Svatá matka církev totiž považuje podle apoštolské víry všechny knihy jak Starého, tak Nového zákona se všemi jejich částmi za posvátné a kanonické, protože jejich původcem je Bůh, neboť byly sepsány z vnuknutí Ducha svatého (srov. Jan 20,31; 2 Tim 3,16; 2 Petr 1,19-21; 3,15-16), a jako takové byly církvi předány. (1)((1/Srov. 1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 2: Denz. 1787 (3006). Papež. bibl. komise, dekret 18.6.1915: Denz. 2180 (3629); EB 420. S. S. C. S. Officii, Epist. 22.12.1923: EB 499.)) K sepsání posvátných knih si však Bůh vybral lidi a použil jich s jejich schopnostmi a silami, (2)((2/Srov. Pius XII., enc. Divino afflante, 30.9.1943: AAS 35 (1943), 314; EB 556.)) působil v nich a skrze ně, (3)((3/V člověku a skrze člověka: srov. Žid 1,1 a 4,7 (v): 2 Sam 23,2; Mt 1,22 a jinde (*skrze*); 1. vat. koncil, Schéma o katolické nauce, pozn. 9: Coll. Lac. VII, 552.)) aby jako praví autoři zapsali všechno to a pouze to, co on chtěl. (4)((4/Lev XIII., enc. Providentissimus Deus, 18.11.1893: Denz. 1952 (3293); EB 125.))

Protože tedy všechno, co tvrdí inspirovaní autoři neboli svatopisci, se musí považovat za tvrzení Ducha svatého, je třeba uznat, že knihy Písma svatého učí spolehlivě, věrně a bez omylu (5)((5/Srov. sv. Augustin, De Gen. ad litt., 2, 9, 20: PL 34, 270-271; CSEL 28, 1, 46-47 a Epist. 82, 3: PL 33, 277; CSEL 34, 2, 354. – Sv. Tomáš, De veritate, q. 12, a. 2, C. – Trid. koncil, Dekret o kanonických Písmech: Denz. 783 (1501). – Lev XIII., enc. Providentissimus Deus: EB 121, 124, 126-127. – Pius XII., enc. Divino afflante: EB 539.)) pravdu, kterou chtěl mít Bůh zaznamenanou v Písmě svatém pro naši spásu. Tak tedy „veškeré Písmo je vdechnuto Bohem a je dobré k poučování, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby byl Boží člověk důkladně vyzbrojený pro každé dobré dílo“ (2 Tim 3,16-17 řec.).

JAK VYKLÁDAT PÍSMO SVATÉ

12 Protože však Bůh mluví v Písmě svatém prostřednictvím lidí lidským způsobem, (6)((6/Sv. Augustin, De civitate Dei, XVII, 6, 2: PL 41, 537; CSEL 40, 2, 228.)) musí vykladač Písma svatého, chce-li pochopit, co nám chtěl Bůh sdělit, pozorně zkoumat, co měli svatopisci skutečně v úmyslu vyjádřit a co chtěl jejich slovy zjevit Bůh.

Abychom vystihli úmysl svatopisců, je třeba přihlížet mimo jiné i k literárním druhům.

Jinak totiž podávají a vyjadřují pravdu texty v různém smyslu historické, jinak texty prorocké nebo básnické, ještě jinak další druhy slovního projevu.

Dále je třeba, aby vykladač pátral po smyslu, jaký v daných okolnostech a v dobové i kulturní situaci chtěl svatopisec vyjádřit a vyjádřil pomocí literárních druhů v té době užívaných. (7)((7/Sv. Augustin, De doctr. Christ., III, 18, 26: PL 34, 75-76; CSEL 80, 95.)) Abychom totiž správně pochopili, co chtěl autor posvátného textu písemně vyjádřit, je třeba pozorně

přihlížet k tehdejší vžitým způsobům myšlení, řeči a vyprávění, jaké byly běžné v jeho době, i ke způsobům, kterých se tehdy obvykle užívalo při vzájemném styku mezi lidmi. (8)((8/Srov. Pius XII., uv. m.: Denz. 2294 (3829-3830); EB 557-562.))

Protože však se má Písmo svaté číst a vykládat v témž Duchu, ve kterém bylo napsáno, (9)((9/Srov. Benedikt XV., enc. Spiritus Paraclitus, 15.9.1920: EB 469. – Sv. Jeroným, In Gal. 5,19-21: PL 26, 417A.)) v zájmu správného vystižení smyslu posvátných textů je třeba neméně pečlivě přihlížet k obsahu a jednotě celého Písma a přitom mít na zřeteli živou tradici celé církve a analogii víry. Je povinností exegetů přispívat podle těchto pravidel k pronikavějšímu pochopení a výkladu smyslu Písma svatého, aby na základě předběžné vědecké práce dozrál úsudek církve. Neboť všechno z oboru výkladu Písma nakonec podléhá posouzení církve, která plní božský příkaz a službu uchovávat a vykládat Boží slovo. (10)((10/Srov. 1. vat. koncil, Věrouč. konst. o katolické víře Dei Filius, kap. 2: Denz. 1788 (3007).))

BŮH SE PROJEVUJE LIDSKÝM ZPŮSOBEM

13 V Písmě svatém se tedy projevuje, vždy bez porušení Boží pravdy a svatosti, podivuhodná „blahosklonnost“ věčné Moudrosti, „abychom poznali nevýslovnou Boží dobrotivost, a jak Bůh přizpůsobil svou řeč z ohledu na naši přirozenost“. (11)((11/Sv. Jan Zlatoústý, In Gens. 3,8 (hom. 17,1): PG 53, 134. Blahosklonnost – lat. attemperatio – řecky synkatabasis.)) Boží slova totiž, vyjádřená lidskými jazyky, se připodobnila lidské mluvě, jako se kdysi Slovo věčného Otce stalo podobným lidem, když na sebe vzalo slabé lidské tělo.

KAPITOLA 4

STARÝ ZÁKON

DĚJINY SPÁSY V KNIHÁCH STARÉHO ZÁKONA

14 Milující Bůh, když měl na mysli a pečlivě připravoval spásu všeho lidstva, vyvolil si v jedinečném plánu národ, aby mu svěřil svá zaslíbení. Uzavřel totiž smlouvu s Abrahámem (srov. Gn 15,18) a prostřednictvím Mojžíše s izraelským lidem (srov. Ex 24,8). Národu, který si tak získal, se zjevil slovy i skutky jako jediný pravý a živý Bůh, aby Izrael mluvil ústy proroků, chápal stále hlouběji a jasněji a aby je dále rozšiřoval mezi pohany (srov. Ž 21,28-29; 95,1-3; Iz 2,1-4; Jer 3,17).

Plán spásy, který autoři posvátných knih předpověděli, vylíčili a vyložili, je obsažen v knihách Starého zákona jako pravé Boží slovo. Proto si tyto Bohem inspirované knihy zachovávají trvalou hodnotu: „Všechno, co kdysi bylo napsáno, bylo napsáno k našemu poučení, abychom z Písma čerpali vytrvalost a povzbuzení, a tak měli naději“ (Řím 15,4).

VÝZNAM STARÉHO ZÁKONA PRO KŘESŤANY

15 Plán spásy ve Starém zákoně byl zaměřen především k tomu, aby připravoval, prorocky ohlašoval (srov. Lk 24,44; Jan 5,39; 1 Petr 1,10) a různými předobrazy naznačoval (srov. 1 Kor 10,11) příchod Krista, vykupitele světa, a příchod mesiášského království. Úměrně ke stavu lidstva před obdobím spásy obnovené Kristem zpřístupňují knihy Starého zákona všem poznání Boha i člověka a ukazují, jakými způsoby jedná spravedlivý a milosrdný Bůh s lidmi. Tyto knihy sice obsahují též věci nedokonalé a dočasné, přece však ukazují skutečný Boží výchovný způsob. (1)((1/Srov. Pius XI., enc. S palčivou starostí, 14.3.1937: AAS 29 (1937), 151.)) Vyjadřují živý cit vůči Bohu, jsou v nich uloženy vznešené nauky o Bohu, spasitelná moudrost o životě člověka i podivuhodné poklady modliteb, je v nich konečně ukryto tajemství naší spásy. Proto je mají věřící křesťané přijímat s úctou.

16 Bůh, který inspiroval knihy obojího Zákona a je jejich původcem, moudře ustanovil, aby byl Nový zákon ukryt ve Starém a Starý aby byl zjevný v Novém. (2)((2/Srov. sv. Augustin, Quaest. in Hept. 2, 73: PL 34, 623.)) Neboť ačkoli Kristus svou krví založil novou úmluvu (srov. Lk 22,20; 1 Kor 11,25), přesto knihy Starého zákona, převzaté jako celek do hlásání evangelia, (3)((3/Srov. sv. Irenej, Adv. Haer. III, 21, 3: PG 7, 950; (= 25, I: Harvey 2, 115). Sv. Cyril Jeruz., Catech. 4, 35: PG 33, 497. Theodor z Mops., In Soph. 1, 4-6: PG 66, 452D-453A.)) nabývají a ukazují svůj plný smysl v Novém zákoně (srov. Mt 5,17; Lk 24,27; Řím 16,25-26; 2 Kor 3,14-16) a zároveň Nový zákon objasňují a vysvětlují.

KAPITOLA 5

NOVÝ ZÁKON

VZNEŠENOST NOVÉHO ZÁKONA

17 Boží slovo, které je Boží silou k spáse pro každého věřícího (srov. Řím 1,16), je vynikajícím způsobem podáno a projevuje svou sílu ve spisech Nového zákona. Když se totiž naplnil čas (srov. Gal 4,4), Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi, plné milosti a pravdy (srov. Jan 1,14). Kristus založil Boží království na zemi, skutky a slovy zjevoval svého Otce i sebe a své dílo dovršil smrtí, zmrtvýchvstáním, slavným nanebevstoupením a sesláním Ducha svatého. Povýšen ze země přitahuje všechny k sobě (srov. Jan 12,32 řec.), neboť on jediný má slova věčného života (srov. Jan 6,68).

Toto tajemství však nebylo odhaleno jiným pokolením tak, jak bylo nyní zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům v Duchu svatém (srov. Ef 3,4-6 řec.), aby hlásali evangelium, probouzeli víru v Ježíše Krista a Pána a shromáždili církvev. Trvalým a božským svěděctvím o tom jsou spisy Nového zákona.

APOŠTOLSKÝ PŮVOD EVANGELIÍ

18 Je všeobecné známo, že mezi všemi spisy Písma včetně Nového zákona právem vynikají evangelia, neboť ta jsou hlavním svědectvím o životě a učení vtěleného Slova, našeho Spasitele.

Církev vždy a všude pokládala za jisté, že čtyři evangelia mají apoštolský původ. Vždyť to, co apoštolové z Kristova příkazu kázali, předali nám později z vnuknutí Ducha svatého oni sami a apoštolští muži písemně jako základ víry, totiž evangelium ve čtveré podobě: podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana. (1)((1/Srov. sv. Irenej, Adv. Haer. III, 11, 8: PG 7, 885; ed. Sagnard, 194.))

HISTORIČNOST EVANGELIÍ

19 Svatá matka církev pevně a vytrvale pokládala a pokládá za jisté, že čtyři zmíněná evangelia, jejichž historičnost bez váhání potvrzuje, věrně podávají to, co Boží Syn Ježíš v době svého života mezi lidmi pro jejich věčnou spásu skutečně konal a učil až do dne, kdy vstoupil na nebe (srov. Sk 1,1-2). Apoštolové pak po nanebevstoupení Pána předali svým posluchačům to, co říkal a dělal, s plnějším porozuměním, jakého se jim, poučeným událostmi Kristova oslavení a vyučeným světlem Ducha pravdy, (2)((2/Srov. Jan 14,26; 16,13.)) dostalo. (3)((3/Srov. Jan 2,22; 12,16; souběžně 14,26; 16,12-13; 7,39.)) Bibličtí spisovatelé sepsali čtyři evangelia tak, že něco vybrali z množství ústních nebo už i písemných tradic, něco sestavili v celek nebo vysvětlili se zřetelem na tehdejší stav církevních obcí. Přitom zachovali formu hlásání, ale vždy tak, že nám sdělují o Ježíši pravdivé a upřímné údaje. (4)((4/Srov. instrukci Sancta Mater Ecclesia, kterou vydala Papežská biblická komise: AAS 56 (1964), 715.)) Ať totiž psali z vlastní paměti a vzpomínek nebo podle svědectví těch, kdo „od počátku byli očitými svědky a služebníky slova“, psali s tím úmyslem, abychom poznali „pravdivost“ té nauky, v které jsme byli vyučeni (srov. Lk 1,2-4).

OSTATNÍ KNIHY NOVÉHO ZÁKONA

20 Kánon Nového zákona obsahuje kromě čtyř evangelí i listy svatého Pavla a jiné apoštolské spisy sepsané z vnuknutí Ducha svatého. Z moudrého Božího rozhodnutí potvrzují tyto spisy poselství o Kristu Pánu, postupně více objasňují jeho pravé učení, hlásají spásonosnou sálu Kristova božského díla, vypravují o počátcích církve a o jejím podivuhodném rozšíření a předpovídají její slavné dovršení.

Pán Ježíš totiž zůstal se svými apoštoly, jak slíbil (srov. Mt 28,20), a seslal jim Ducha utěšitele, aby je uvedl do celé pravdy (srov. Jan 16,13).

KAPITOLA 6

PÍSMO SVATÉ V ŽIVOTĚ CÍRKVE

CÍRKEV MÁ PÍSMO SVATÉ V ÚCTĚ

21 Církev měla vždy v úctě Boží Písmo jako samo tělo Páně, vždyť – především v posvátné liturgii – nepřestává brát a podávat věřícím chléb života se stolu jak Božího slova, tak Kristova těla. Vždy měla a má Písmo svaté spolu s posvátnou tradicí za nejvyšší pravidlo své víry, neboť Písmo svaté, Bohem vnuknuté a jednou provždy zaznamenané, podává nezměnitelně slovo Boha samého a v slovech proroků a apoštolů dává zaznít hlasu Ducha svatého. Je tedy třeba, aby se všechno církevní kázání i křesťanská zbožnost živila a řídila Písmem svatým. V posvátných knihách totiž Otec, jenž je na nebesích, s láskou vychází vstříc svým dětem a rozmlouvá s nimi. Slovo Boží má takovou sílu a moc, že je pro církev oporou a životem a pro její děti posilou víry, pokrmem duše, čistým a trvalým pramenem duchovního života. Proto o Písmu svatém nadměrně oprávněně platí slova: „Slovo Boží je plné života a síly“ (Žid 4,12), „má moc vzdělávat a zjednávat dědictví (ve společenství) všech posvěcených“ (Sk 20,32; srov. 1 Sol 2,13).

PŘEKLAD PÍSMÁ

22 Věřícím křesťanům musí být dokořán otevřen přístup k Písmu svatému. Proto církev už od začátku přijala za svůj nejstarší řecký překlad Starého zákona, nazvaný Septuaginta. Má však vždy v úctě i jiné překlady východní a latinské, zvláště takzvanou Vulgátu. Boží slovo však má být přístupné všem dobám, proto se církev s mateřskou pečlivostí stará, aby byly pořízeny dobré a správné překlady do různých jazyků, především z původních textů posvátných knih. Jsou-li vypracovány ve spolupráci s odloučenými bratry, když se to ukázalo jako vhodné a církevní autorita k tomu dala svolení, mohou jich používat všichni křesťané.

APOŠTOLSKÉ ÚKOLY ODBORNÍKŮ

23 Snoubenka vtěleného Slova, církev, poučená Duchem svatým, usiluje dosáhnout stále hlubšího porozumění Písmu svatému, aby mohla své děti neustále živit Božím slovem. Proto také náležitě podporuje studium svatých otců jak východních, tak západních a studium posvátných liturgií. Avšak katoličtí exegeti a jiní pracovníci v posvátné teologii se mají v pilné spolupráci snažit o to, aby pod dohledem učitelského úřadu církve přiměřenými metodami zkoumali a překládali Písmo svaté tak, aby co nejvíce služebníků Božího slova mohlo Božím lidu s užitkem poskytovat pokrm Písma, který by osvěcoval mysl, posiloval vůli a rozněcoval srdce lidí k Boží lásce. (1)((1/Srov. Pius XII., enc. *Divino afflante*, 30.9.1943: EB 551, 553, 567. Papežská biblická komise: *Instrukce o správném vyučování Písma sv. v bohosloveckých seminářích a řeholních kolejiích*, 13.5.1950: AAS 42 (1950), 495-505.)) Posvátný sněm povzbuzuje syny církve, kteří se věnují biblické vědě, aby vždy s novými silami a s veškerým úsilím pokračovali v duchu církve ve šťastně započatém díle. (2)((2/Srov. Pius XII., tamtéž: EB 569.))

DŮLEŽITOST PÍSMÁ SVATÉHO PRO TEOLOGII

24 Posvátná teologie se opírá o psané Boží slovo a zároveň o posvátnou tradici jako o trvalý základ. V něm nalézají pevnou posilu a z něho se stále omlazuje tím, že ve světle víry zkoumá všechnu pravdu obsaženou v Kristově tajemství. Písmo svaté však obsahuje Boží slovo, a protože je inspirováno, je to opravdu slovo Boží. Proto má být studium Písma svatého duší posvátné teologie. (3)((3/Srov. Lev XIII., enc. Providentissimus Deus, 18.11.1893: EB 114; Benedikt XV, enc. Spiritus Paraclitus, 15.9.1920: EB 483.)) Ve slově Písma nachází zdravou výživu a svatou svěžest také služba slova, totiž pastýřské kázání, katecheze a všechna křesťanská výuka, ve které má mít liturgická homilie význačné místo.

ČETBA PÍSMĀ SVATÉHO

25 Proto všichni příslušníci duchovního stavu, především Kristovi kněží a další, kteří se jako jáhni nebo katecheti řádně věnují službě slova, musí zůstat v trvalém styku s Písmem vytrvalou duchovní četbou a důkladným studiem, aby se nikdo z nich nestal „jenom navenek povrchním kazatelem Božího slova, kterému uvnitř nenaslouchá“, (4)((4/Sv. Audustin, Serm. 179, 1: PL 38, 966.)) když má – zvláště v posvátné liturgii – sdělovat věřícím, kteří jsou mu svěřeni, nezměrné bohatství Božího slova. Posvátný sněm naléhavě a důrazně vybízí také všechny věřící, především řeholníky, aby častým čtením Písma svatého získali „nesmírně cenné poznání Ježíše Krista“ (Flp 3,8). „Vždyť neznat Písmo znamená neznat Krista.“ (5)((5/Sv. Jeroným, Comm. in Is., Prolog.: PL 24, 17. – Srov. Benedikt XV., enc. Spiritus Paraclitus: EB 475-480. Pius XII., enc. Divino afflante: EB 544.)) Ať tedy rádi přistupují přímo k posvátnému textu jak prostřednictvím posvátné liturgie, která oplývá božskými výroky, tak ve zbožné četbě nebo prostřednictvím vhodných vzdělávacích zařízení nebo pomocí jiných prostředků, které se v naší době všude chvályhodně šíří se souhlasem, a péčí pastýřů církve. Ať však pamatují, že četba Písma svatého má být provázena modlitbou, aby se stala rozhovorem mezi Bohem a člověkem. Neboť „jeho oslovujeme, když se modlíme; jemu nasloucháme, když čteme božské výroky“. (6)((6/Sv. Ambrož, De officiis ministrorum, I, 20, 88: PL 16, 50.))

Církevní představení, „u nichž je apoštolská nauka“, (7)((7/Sv. Irenej. Adv. Haer. IV, 32, 1: PG 7, 1071; (= 49, 2: Harvey 2, 255.)) mají vhodně poučovat věřící sobě svěřené o správném používání biblických knih – především Nového zákona, a na prvním místě evangelíí – pomocí překladů posvátných textů opatřených nutnými a opravdu dostatečnými vysvětlivkami, aby děti církve bezpečně a s užitekem braly do ruky Písmo svaté a byly proniknuty jeho duchem.

Kromě toho ať se pořídí vydání Písma svatého i pro nekřesťany, opatřená přiměřenými poznámkami a upravená pro jejich poměry. O jejich účinné šíření všemi způsoby ať se moudře starají duchovní pastýři i křesťané každého stavu.

ZÁVĚR

26 Tak tedy čtením a studiem posvátných knih „ať se šíří slovo Páně a ať je přijímáno s úctou“ (2 Sol 3,1) a poklad zjevení církvi svěřený ať stále více naplňuje lidská srdce. Jako z vytrvalé účasti na eucharistickém tajemství vzrůstá život církve, tak smíme doufat v nový podnět pro duchovní život ze zvýšené úcty k Božím slovu, které „trvá na věky“ (Iz 40,8; srov. 1 Petr 1,23-25).

S tím vším vcelku i jednotlivě, co bylo stanoveno v této věroučné konstituci, souhlasili otcové posvátného sněmu. A my apoštolskou mocí Kristem nám svěřenou spolu se ctihodnými otci v Duchu svatém to schvalujeme, rozhodujeme a ustanovujeme, a co takto sněm ustanovil, k Boží slávě přikazujeme vyhlásit.

V Římě u svatého Petra dne 18. listopadu 1965.

Já PAVEL, biskup katolické církve

Následují podpisy otců.

OBSAH

1 Předmluva

Kapitola 1

ZJEVENÍ

- 2 Povaha a předmět zjevení
- 3 Příprava novozákonního zjevení
- 4 Kristus naplňuje zjevení
- 5 Zjevení je třeba přijmout vírou
- 6 Boží zjevení a lidské poznání

Kapitola 2

PŘEDÁVÁNÍ BOŽÍHO ZJEVENÍ

- 7 Apoštolové a jejich nástupci, hlasatelé evangelia
- 8 Posvátná tradice
- 9 Vzájemný stav mezi tradicí a Písmem
- 10 Vztah obou k celé církvi a k učitelskému úřadu

Kapitola 3

BOŽSKÁ INSPIRACE A VÝKLAD PÍSMÁ SVATÉHO

- 11 Božská inspirace a pravdivost Písma svatého
- 12 Jak vykládat Písmo svaté
- 13 Bůh se projevuje lidským způsobem

Kapitola 4

STARÝ ZÁKON

- 14 Dějiny spásy v knihách Starého zákona
- 15 Význam Starého zákona pro křesťany
- 16 Jednota obou Zákonů

Kapitola 5

NOVÝ ZÁKON

- 17 Vznešenost Nového zákona
- 18 Apoštolský původ evangelií
- 19 Historičnost evangelií
- 20 Ostatní knihy Nového zákona

Kapitola 6

PÍSMO SVATÉ V ŽIVOTĚ CÍRKVE

- 21 Církev má Písmo svaté v úctě
- 22 Překlady Písma
- 23 Apoštolské úkoly odborníků
- 24 Důležitost Písma svatého pro teologii
- 25 Četba Písma svatého
- 26 Závěr